

ТЕЗН

Державний вищий навчальний заклад
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»

Зарішення

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ФАХІВЦЯ В
СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

Матеріали
VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
19-20 квітня 2018 р.

Переяслав-Хмельницький, 2018

УДК 378.147
ББК 74.58
П 32

*Рекомендовано Вченою радою
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
(Протокол №7 від 2 квітня 2018 р.)*

Рецензенти:

Шпак О.Т. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та історії педагогіки та Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;
Оржеховська В.М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки соціальної роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Редакційна колегія:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, дійсний член НАН України;
Мазоха Д.С. – кандидат педагогічних наук, професор;
Нерхайло Н.А. – кандидат педагогічних наук, старший викладач;
Пюра О.С. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Рішнік Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Усенко О.Ф. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Яценко Л.В. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Янич Н.Д. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Формування професіоналізму фахівця в системі безперервної освіти: зб. наук. праць за матеріалами VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 19-20 квітня 2018 р. /ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний ун-т імені Григорія Сковороди» [наук. ред. В.П. Коцур, Д.С. Мазоха]. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – с.

Збірник наукових праць містить результати досліджень учених, викладачів, науковці пошуки аспірантів, мігрантів з проблем підготовки студентів вищих навчальних закладів до професійної діяльності, тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Формування професіоналізму фахівця в системі безперервної освіти», яка відбулася в ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» 19-20 квітня 2018 р.

ББК 74.58

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2018

СЛОВО ПРОРЕКТОРА

Хомич Валерій Феодосійович
(перший проректор університету).

НАПРЯМИ МОДЕРНИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ РЕГІОНУ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Наразі доводиться констатувати, що нинішній рівень освіти в Україні не в змозгу повною мірою виконувати функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку держави. Система освіти в Україні за роки незалежності змінила лише косметичних, переважно формальних і безсистемних трансформацій, пов'язаних з механічним прищепленням західних стандартів, без урахування української специфіки. Це призвело до майже повного руйнування середньої професійної освіти, втрати здобутків середньої та вищої освіти. В нормативних документах [1,2,3,4,5] дається саме така оцінка стану сучасної освіти. В них констатується увага на низьку ефективність системи освіти, відсутність системи забезпечення якості освіти.

- 1) Вкрай низька ефективність освіти, відсутність системи забезпечення якості освіти.
- 2) Забюрократизованість системи на всіх рівнях, збереження основних елементів управління з радянських часів.
- 3) Критично низький соціальний статус вчителя.
- 4) Українська система освіти не відповідає європейській і кращим світовим стандартам.
- 5) Нерациональне використання бюджетних коштів внаслідок домінування в системі освіти неринкових економічних відносин, сприятливе середовище для зловживань і корупції.

Проблемною, яка потребує невідкладного вирішення, є дисбаланс між інтересами українського суспільства на висококваліфікованих педагогічних працівників, перспективами його розвитку, глобальними технологічними змінами та існуючою системою педагогічної освіти, а також готовністю педагогічних працівників до сприйняття та реалізації освітніх реформ в Україні [3]. Передусім, нова українська школа потребує нового вчителя, який може стати вентом зміни, учителя умотивованого, який має свободу творчості й розвивається професійно. Ще великий Іван Франко стверджував: «Учителем стає школа». Тому особливої актуальності набуває сьогодні забезпечення випереджувального характеру кадрового забезпечення освітніх реформ. У цьому контексті надзвичайно актуальною є розроблення цілісної системи пошуку та відбору на навчання за педагогічними спеціальностями талановитої професійно орієнтованої молоді. Формування якісного контингенту здобувачів педагогічної освіти потребує розгортання системи спеціальних заходів для професійної орієнтації молоді та популяризації педагогічної діяльності. До таких заходів може бути віднесено створення класів педагогічного профілю в старшій професійній школі, у тому числі на базі педагогічних коледжів, проведення конкурсів педагогічної майстерності для учнів закладів середньої

96. Циба Оксана Василівна – асистент кафедри фізики та технічних інформатики ЛНУ ім. Тараса Шевченка;			
97. Циганок Галина Сергіївна – магістрантка другої форми навчання педагогічного факультету зі спеціальності «Психологія» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	ДОПО ПРОЕКТОРА	Важко В. Ф.	
98. Черняк Альона Володимирівна – магістрантка другої форми навчання педагогічного факультету зі спеціальності «Психологія» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Програми модернізації педагогічної освіти регіону в умовах суспільних змін	Важко В. Ф.	3
99. Чечотка Анастасія Олегівна – аспірантка кафедри вищої педагогічної андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;	УЧАСТИ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	Грибоний А. К.	
100. Чорна Мирослава Юрійвна – магістрантка другої форми навчання факультету педагогіки і психології зі спеціальності «Соціальна робота» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Педагогічні технології навчання в експериментально-методичній підготовці майбутніх вчителів хімії	Грибоний А. К.	7
101. Шевчук Кристина Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики навчання Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;	Готовність студентів-педагогів як фактор ефективності майбутньої професійної діяльності	Грибоний А. К.	10
102. Юзва Анна Вячеславівна – магістрантка другої форми навчання факультету педагогіки і психології зі спеціальності «Соціальна робота» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Роль компетентнісного підходу у реалізації завдань болонського процесу в торговельно-економічних вузах	Грибоний А. К., Грибоний О. М., Галик І. С., Семак Б. Д.	12
103. Юрак Анастасія Миколайівна – магістрантка другої форми навчання факультету педагогіки і психології зі спеціальності «Соціальна робота» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Вплив транспортної інфраструктури у системі фахової підготовки майбутніх залізничників	Грибоний А. К.	16
104. Юрчук Юлія Василівна – магістрантка кафедри педагогіки та методики навчання факультету педагогіки і психології зі спеціальності «Соціальна робота» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Адаптаційна роль сучасних педагогічних технологій у вищій школі	Грибоний А. К.	18
105. Яковичена Людмила Олексіївна – викладач медичного коледжу імені академіка Д. К. Заболотного, кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького національного університету імені Михайла Коцюбинського;	Педагогічні умови активізації професійного навчання майбутніх учителів початкової школи засобами педагогічної бібліотерапії	Грибоний А. К.	20
106. Яни Наталія Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Методичні аспекти викладання гуманітарних дисциплін в економічних вузах вищої освіти	Грибоний А. К., Грибоний І. М.	22
107. Яценко Ліана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;	Готовність викладача вищої школи до професійної діяльності	Грибоний А. К.	25
	Готовність майбутнього викладача вищої школи до професійної діяльності	Костуненко О. В.	27
	Готовність особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання у вищій школі	Куценко Т. Ю., Пітовченко В. В.	29

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабачек О. Л. Психология чтения как наука и как искусство / О. Л. Кабачек // Библиопсихология и библиотерапия / под ред. Н. С. Лейтес, Н. Л. Карповой, О. Л. Кабачек. - М.: Школьная библиотека, 2005. - 480 с.
2. Дубровин М. А. Психологические аспекты мотивации и дидактической классификации мотивов чтения / М. А. Дубровин // Вестник Пермского университета. - 2008. - Вып. 5. - Серия: Иностр. яз. и лит. - С. 135-142.

Зарізняк Ірина
(Вінниця)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В ЕКОНОМІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наразі постає питання пріоритетності якісної освіти у сучасному суспільстві. Одним із основних інструментів забезпечення якісної освіти у ЗВО України є ефективна методична робота викладачів. Зокрема, для належної підготовки фахівців економічного профілю важливо забезпечити комплекс професійних компетентностей, серед яких не останню роль відіграють ті, що формують науковий світогляд на основі самостійного критичного мислення під час аналізу суперечливих явищ суспільного життя насамперед у сфері економіки. Сучасний фахівець повинен мати базові уявлення, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання основ соціології, психології; розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

Одним із механізмів реалізації поставленого завдання є удосконалення методичної складової професійної діяльності викладача ЗВО. Науково-педагогічні працівники повинні застосовувати методики викладання, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають особистий пізнавальний потенціал студента, комунікативні уміння та навички. Науковці досить часто звертаються до проблеми методики викладання окремих дисциплін гуманітарного циклу, проте загальнодидактичні засади методики викладання гуманітарних дисциплін в економічних закладах не обґрунтовано. Недостатня розробленість проблеми в педагогічній теорії та практиці призводить до суперечностей між отриманими знаннями у ЗВО та їх практичним застосуванням, між сучасними вимогами щодо фахових компетентностей випускника ЗВО і застарілими методиками їх формування. З огляду на викладене вище, набуває актуальності питання удосконалення методичних аспектів викладання гуманітарних дисциплін в економічних ЗВО.

Маючи спільне спрямування, навчальні дисципліни все ж різняться між собою, що неминуче відбивається на особливостях їх викладання. Ми зробимо акцент на методиці використання певних дидактичних надбань із власного досвіду викладання таких суспільно-гуманітарних дисциплін як «Філософія»,

«Соціологія», «Соціологія та психологія», «Політологія». Проте, схожість у викладанні багатьох дисциплін гуманітарного циклу дає нам можливість говорити про загальнодидактичні аспекти методики викладання в економічних ЗВО. Методика – це галузь педагогіки, яка досліджує закономірності, правила, методи та прийоми вивчення певної навчальної дисципліни. Одним із напрямків розвитку методики було акцентування на певних засобах чи способах навчання. Методика викладання гуманітарних дисциплін – це дидактично обґрунтована система методів, правил і прийомів, відібраних із методики як науки, для успішного вивчення гуманітарних дисциплін у закладі вищої освіти. Відмінною ознакою такої методики є не вузькопредметний інтелектуальний підхід (як у конкретних предметних методиках), а загальнодидактичний аспект викладання споріднених дисциплін (методика викладання гуманітарних дисциплін зорієнтована на викладачів і дає конкретні поради щодо динамічності навчання. Методична парадигма включає ефективні рекомендації щодо організації освітнього процесу зі спрямованістю на конкретний предмет або ж вирішення загальних завдань. Засадовими основами такої системи, на нашу думку, має бути оптимальне поєднання традиційних і нетрадиційних (інноваційних) форм і методів навчання, виходячи із мети та завдань кожного заняття. На нашу думку, викладач має звертатися до інноваційних методик не тільки як «парадних», таких, що демонструють підвищення рівня власної кваліфікації. Нетрадиційні форми й методи навчання обов'язково повинні плануватися викладачем у робочих програмах і робочих планах.

Під час проведення навчальних занять із вказаних нами дисциплін, традиційні семінарські і практичні заняття часто мають інтегрований характер, враховуючи особливості кожного з цих різновидів. Традиційно радимо використовувати семінари-бесіди, семінари виголошення доповідей (рефератів) та просемінари. З метою з'ясувати й аргументувати власні судження бажано формувати уміння відстоювати й аргументувати власні судження бажано використовувати семінари-дискусії (методи «Оксфордські дебати», ПРЕС, Ток-шоу). Як елемент на заняттях із соціології та психології, філософії, політології можна використовувати методи колективно-групового навчання: «Мікрофон», «Адурична пилка», «Мозковий штурм». Під час цього радимо впроваджувати як етап розробки занять, так і власні напрацювання. Так, із соціології можна проводити семінар-диспут на тему «Чи варто одружуватися у студентські роки?», оксфордські дебати на тему «Проблеми соціальної підтримки людей похилого віку та пенсіонерів», мозковий штурм на тему «Профілактика злочинної поведінки». Цікаво проходилимуть заняття із політології у формі «Ток-шоу» на тему «Політична культура» і ділової гри «Конкурс проектів: програма сучасного політичного лідера». Заняття із психології ефективні у формі групового тьюторського заняття, кейс-стаді (ситуаційні вправи) та «Фронол». На тьюторських заняттях радимо проводити дискусію за принципом «Групова робота». Нами апробовано елементи кейс-стаді на тему «Соціально-педагогічні характеристики самогубств», розроблено ситуаційні вправи до теми «Мислення як форма активності особистості». Плануємо розробити

практичне заняття зі створення психологічних та соціальних міні-проектів (соціальна й психологічна розробка допомогти певним категоріям громадян, наприклад, «Клуб одиноких сердець», «Конкурс проектів: заклад реабілітації воїнів АТО»). Тренінгові заняття із психології дають змогу учасникам вчитися обмінюватися один з одним інформацією, висловлювати власну думку, говорити та слухати, емпатувати, приймати рішення, розвивати особистісні та соціальні навички. Нами розроблено психологічний міні-тренінг «Розуміння емоцій іншої людини та самоуправління власними емоціями». Практичне заняття із «Українознавства» проводиться у формі майстер-класу з написання писанки. У такий спосіб передаються продуктивні способи діяльності від висококваліфікованого фахівця до студентів.

Таким чином, методика викладання гуманітарних дисциплін для студентів-економістів – це система знань, умінь і навичок викладача, що забезпечує успішне вивчення гуманітарних дисциплін у закладі вищої освіти. Вона включає: по-перше, досконале володіння матеріалом дисципліни і знання вимог щодо вибору форм і методів навчання; по-друге, фасцигаторські, організаторські, ораторські й комунікативні здібності та уміння педагога створити умови для самостійної роботи студентів, що допоможе будувати взаємодію педагога та студента на принципово новій паритетній основі; по-третє, уміння проводити інтегровані заняття й оптимально поєднувати традиційні й нетрадиційні форми та методи організації навчання.

Метою і основними завданнями викладання гуманітарних дисциплін є приведення процесу гуманітарної освіти у навчальному закладі в єдину структурну систему, залучення викладачів та студентів до використання інтерактивних методів навчання, які б сприяли формуванню конструктивно-критичного мислення. Вивчення гуманітарних дисциплін студентами-економістами, у першу чергу, повинно сприяти виробленню здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатності здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел, здатності вчитися і бути сучасно навченим. Реалізації цих вимог сприятиме використання викладачами сучасної системи науково-обґрунтованих форм методів і прийомів викладання гуманітарних дисциплін в економічному закладі. Сьогодні як ніколи необхідно привертнути увагу студента до навчальної дисципліни, пробудити інтерес і мотивацію, навчити самостійному мисленню і діям. Це неможливо здійснити, застосовуючи лише монологічні методи навчання. Тому зазначені методичні аспекти викладання гуманітарних дисциплін студентам-економістам заслуговують на увагу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуку оптимальних шляхів удосконалення методики викладання дисциплін циклу гуманітарної підготовки в економічних ЗВО.

Зіміна Юлія

(науковий керівник – викладач-методист Березеля Л.М.)

(Богуслав)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гуманістична спрямованість сучасної освіти полягає в постановці мети – розвинути людину, її особистісні якості, адже розвиток людини визначає розвиток суспільства. Нині актуальним є створення нових освітніх технологій, які мають сприяти загальному розвитку особистості, формуванню її світоглядної культури, індивідуального досвіду, творчості.

У практиці навчально-виховної діяльності сучасного вищого навчального закладу найпоширеніші такі технології навчання: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, кредитно-модульна технологія навчання, особистісно орієнтоване навчання.

Одним із шляхів удосконалення процесу навчання у сучасному вищому навчальному закладі, реалізації принципів гуманізму та індивідуальних особливостей студентів, здійснення особистісно орієнтованого підходу у підготовці фахівців є диференціація завдань і методики навчання залежно від можливостей студентів [3, с. 35].

Незважаючи на розмаїття підходів у педагогічній і психологічній науці, моделей у практиці роботи вищих навчальних закладів, вже сьогодні викладачу, освітньому закладу чи навіть регіону слід вибрати власні орієнтири. Тут можна виділити чотири основних варіанти педагогічних технологій.

1. Засновані на випереджувачому фіксованому інтелектуальному розвитку студента; реалізуються в системі розвиваючого навчання.

2. Технології пріоритетного розвитку емоційно-чуттєвої сфери, уяви, творчих можливостей та здібностей через різні види гри, психологічні тренінги.

3. Технології пріоритетного розвитку практичного мислення, трудових умінь і навичок; послідовно втілюється в закладах початкової професійної освіти.

4. Технології духовно-морального становлення особистості, особистісної чистоти підходу до природи студента, виховання в нього моральних чеснот на основі віри в його вроджену місію і різноманітні можливості [4].

Однією із найважливіших проблем в галузі технологізації освіти є встановлення класифікації. Науковцями розроблені такі типи інноваційних технологій:

- навчальні технології;
- соціально-виховні технології;
- технології управління;
- інформаційно-комунікаційні технології.